

«БАСКИР ГАМЫН»

Атапады / №3-ортос мектеби

Мектеп директору: Эшенкулова У.

«20.09.2021»

2021-2022-жыл

Окуучулардын өзүн-өзү башкаруу жана «Манас Жаштары» уюмуунун жобосу

Окуучулардын өзүн-өзү башкаруу жана «Манас Жаштары» уюмуунун жобосу

1. Жалпы жобо

«Манас Жаштары» уому эркин, саясий ишке байланышпаган жаштар учун тарбия беруучу уюм.

2. Максаты жана функциялары.

Кошуунлардын негизги максаты-жаштарды, өспүрүмдерүү (уландар менен кыздары) жалпы адамзаттык дөөлөттердүн, дүйнөлүк баалулуктарды Мекен, Эл, жер алдында милдеттүүлүктүн, ата-энс, улууларды урматтоо сезимдерден, табият менен туура мамиледе, ар бир адамдын руханий өнүгүшүнүн зарылдыгын туура түшүнтүү менен кабылдоого тарбиялоо.

Балдардын жана өспүрүмдердүн уюмуунун функциясы

А) Идеялык-тарбиялык функция

Идеялык-тарбиялык функция өздөрүнүн нарк-кесип нукура элдик нарк -дөөлөтөр менен байытуу, өркүндөтүү «Манас» эпосун тереңдетип окуп-билүү менен жалпы адамзатка тиешелүү түшүнүктөрдү, асыл сапаттарды өзлөрүнө калыптандыруу, өркүндөтүү.

Б) Үйрөтүүчүлүк жана өркүндөтүүчүлүк функциясы

Үйрөтүүчүлүк жана өркүндөтүүчүлүк Кошуундарга мүчө болгон ар бир окуучу өз чыгармачылыгын ар таралтан өнүктүрүп, өзү кызыккан иштер боюнча эркин окуп, өз алдынча өркүндөтүү.

В) Үюштуруучулук жана өзүн-өзү башкаруучулук функциясы

Үюштуруучулук жана өзүн-өзү башкаруучулук функция кошуундун мүчөлөрү этнопедагогиканын өрнөк, түшүндүрүү, ынандыруу, ишеним сыйктуу жакшы усулдарын жетекчиликке алуу, өз ара тажрыйба алмашуучулук менен иш алып баруу, чын дилден айтылган сынды уга билүү, өзгөчө таланттуу балдарды билүү, өзгөчө таланттуу балдардын көргөзмелорун үюштуруу.

Г) Диагностикалык функция

Диагностика мониторинг менен чыгат. Мүчөлөр кошуундун бир баскычынан экинчи баскычына өтүп жатып өзлөрүнүн жетишкендиктерин текшеришет.

3. Балдардын жана өспүрүмдер уюмуунун укуктары

3.1. Балдар жана өспүрүмдердүн кошуунун желеги төш белгиси, эмблемасы, басма созү, гимни жана формасы, атрибуттары болот.

- Уставдын чечимдерин бузбоого кошуундарынын мүчөлөрү ар бир кошуунга кюолган талаптарды аткарууга.

6. Балдар жана өспүрүмдор уюмун жетекчиликке алуу жана ишин уюштуруу

6.1 Ар бир кошуунга бирден жетекчи дайындалуусу керек.

6.2 Үч кошуундун жетекчилери мектептин тарбиялык иштер боюнча директордун орун басарына баш ийет.

6.3 Ар бир кошуундун жетекчиси кошуундун талабын аткаруу үчүн чыгармачылык менен иш жүргүзүп программа, клуб, тиешелүү уюмдар жана адистер менен иш алыш барат.

7. Балдар жана өспүрүмдер уюмунун мүлкүн финансылоо жана каражаттарын түзүү булактары.

7.1 Балдар жана өспүрүмдер уюму өз мулку болуп, анын менчигиндеги курулуш, инвертарь, акча, каражат жана башка МЖУнун уставдык талаптарын аткарууга тиешелуу мулктор саналат.

7.2 Балдар жана өспүрүмдер уюмунун каражаттары всностордун жана көргөзмелөр, лотереялык оюндардын, ошондой эле кошуундун чарбалык, маданий, өндүрүштүк иш аракеттеринен түзүлөт.

8. Балдар жана өспүрүмдер уюмунун уставын өзгөртүү жана кошумчалоо тартиби.

8.1. Уставага өзгөртүү жана кошумча киргизүү конференцияда гана ишке ашат.

8.2. Өзгөртүү киргизүү жана кошумчалоо укугу кошуундун ар бир мүчесүнө берилет.

8.3. Уставды кайра карап чыгуу конференцияда каралат.

8.4. Делегаттардын копчулукунун макулдугу менен конференциянын чечими кабыл алынат.

8.5. Уставга өзгөртүү жана кошумчалоо киргизилсө, балдар жана өспүрүмдер уюму башкаруу органдары аркылуу 1 айлын ичинде билдирет.

“Манас” кошуунунун мүчөлөрүнүн милдеттери

I. Манастын 7 осуятын терен билүү менен, турмушта колдоно билүү.

Манас үч илтигинин мазмунун терен билүү жана жайылтуу;

“Манас” эпосу боюнча үзүндүлөрдү жатка айтуу.

II. Улуттук каада-салттарды мыкты билүү жана турмушта колдонуу

Окуучулардын эстетикалык табигин өнүктүрүүтө

А) көркөм сүрөт өнөрүн чыгармачылык менен өнүктүрүүтө

Б) музикалык табитин өнүктүрүү

В) дүйнөлүк маданияттын өкулдерүн билүүтө

- Г) музикалык аспапта ойноо
- Д) улуттук буюмдарды жасай билүү

III. Жүрүш-туруш маданияты боюнча

- А) Этикетти билүү жана колдонууга
- Б) Сүйлөө маданиятын онүктүрүүгө
- В) Туура жашоо образын билүүгө

IV. Өз билимни өркүндөстүүгө

- А) Дүйнөлүк тарыхты билүүгө
- Б) компьютерди терендөттүп билүү, интернет менен байланышуу
- В) чет тилдерди терендөттүп билүү, чет өлкөлүктөр менен байланышып, доступ мамилелерди түзүүгө.
- Г) дүйнөлүк маданияттар менен таанышууга жана талкуулай билүүгө
- Д) изилдөө иштерин жүргүзө билүү
- Ж) биринчи медициналык жардам көрсөтө билүү.

“Семетей” кошуунунун милдеттери

I. “Семетей” кошуунуна киргени окуучулар Манастын 7 осуятынын мазмунун терен билүүгө;

-Манастын үчилтигинин мазмунун терен билүү менен үзүндүлөрдү айтуу

II. Окуучулардын эстетикалык табитин терен билүүгө

- А) Сүрөт тартканды
- Б) Ырдаганды
- В) Бийлегенди
- Г) Көркөм окуганды
- Д) Музикалык аспаптырдын биринде эркин ойногонду
- Ж) Улуттук буюмдарды жасай билүүгө

III. Жүрүш-туруш маданияты боюнча

- А) Коомдук жайларда озүн алыш жүрүү
- Б) Сүйлөө маданиятын естүрүү
- В) өздүк гигиенасын сактоо

IV. Өздүк билимни өркүндөтүү

- А) Ата мекендин тарыхын билүүгө (7 ата түшүнүгү)
- Б) компьютерди терендөттүп үйрөнүүгө
- В) дүйнөлүк адабияттар менен терен танышууга
- Г) чет тилди терен үйрөнүүгө.

“Сейтек” кошуунунун мүчөлөрүнүн милдеттери.

I. “Сейтек” кошуунунун мүчесү Манастын 7 осуятын билүүгө (“Сейтек” кошуунуна киргендер)

Улуттук каада-салттарды жана үрп-адаттарды үйрөнүү, аздектөө.

“Манас” үчилтиги боюнча түшүнүк алууга. Жыл мезгилдерин, аталышын кыргызча билүүгө (күн, ай, жума)

II. Окуучулардын эстетикалык табияттын өнүктүрүүгө

- A) Сүрөт тартканды
- Б) ырдаганды
- В) бийлегенди
- Г) көркөм окуганды
- Д) музыкалык аспаптын биринде ойноону үйрөнүүгө
- Е) сайма сайганда билүүгө

III. Жүрүш-туруш маданиятты боюнча

- A) саламдашуу адебин
- Б) ар кандай жайда өзүн алып жүрүүгө үйрөнүү
- В) сүйлөө маданиятын естүрүү
- Г) өздүк гигиенаны сактоо
- Д) жолдо жүрүү эрежесин билүүгө

IV. Өз билимин өркүндөтүүгө

- A) көркөм чыгармаларды окуу
- Б) чыгармаларды, жомокторду театрлаштыруу
- В) компьютер менен таанышуу
- Д) чет тилдерин үйрөнө баштоону

3.2. Балдар жана өспүрүмдер уому озунуң максатын жана иш аракеттерин иш жүзүнө ашырууну ачык айкын жүргүзөт.

3.3. Кошуундар оздерүнүн каалоосуна жана жондомую жараша тандап алган программа боюнча иш алып барууга укуктуу.

3.4. Кошуунлар ар кандай бирикмелер, саясий уюmlар маданий жана спорттук мекемелер менен байланышууга укуктуу.

3.5. Кошуунлар оз чыгармачылыгына жараша ар кандай финанссылык операцияларды жүргүзүүгө укуктуу. Түшкөн каражат кошуундун кызыкчылыгына жумшалат.

3.7. Балдар жана өспүрүмдер уому кошуундагы таланттуу, озгочолөнгөн окуучуларга демоөрчү боло алат.

4. Балдардын жана өспүрүмдердүн уюмуна кабыл алуу

4.1. Кошуунга кабыл алуу арыз беруу түрдө жүргүзүлөт.

4.2. Кошуундун уставын билген, кирүүнү каалаган, жакшы окуган(аракетчил), тартилтүү окуучулар кабыл алынат.

4.3. Кошуунга кабыл алууну баштапкы уюм өзү чечет.

5. Балдар жана өспүрүмдер уюмунун мүчөлөрүнүн укугу жана милдеттери

5.1. а) Уюмдун ишкердүүлүгү боюнча ар кандай суроолорду берүүгө өз көз карашын айтууга, сунуш киргизүүгө.

Б) Уюмдун уставына жана программалык багыттарына, принциптерине каршы болгон башка уюмга мүчө боло алат.

В) Социалдык камкордукка жана корголууга.

5.2. Балдар жана өспүрүмдер уюмунун мүчесү уюмдун ишкердүүлүгүн пропагандоолого.

1) өз мүмкүнчүлүгүнө жараша уюмдун программалык иштерине катышууга,

2) уюмга материалдык, уюштуруучулук ж б жардамдарды көрсөтүү.

5.3. Балдар жана өспүрүмдер уюмунун колективдүү мүчөлөрү төмөнкү укуктарга ээ:

- Балдар уюмунун уставына ылайык өз программалык документтерине ээ болот;
- Балдар жана өспүрүмдер уюмунан методикалык, финанссылык жардам алуу менен өз алдынча иш алып барууга;
- Балдар программын талкуулоого;
- Балдар жана өспүрүмдер уюмунун башкаруу органдарын шайлоого жана шайланууга;
- Чет өлкөдөгү балдар жана өспүрүмдер уому менен өз алдынча иш алып барууга.

5.4. Балдар жана өспүрүмдер уюмунун мүчөлөрүнүн милдеттери.

- Өз ишкердүүлүгү жөнүндө уюмга отчет берип турууга;
- Эсеп-кысап боюнча жол бузууларга жол бербөөгө милдеттүү;
- Уюмдун ишкердүүлүгүн пропагандалоо жана жардам көрсөтүүгө;